

โครงการพัฒนาระบบประเมินภาพรวมสถานะเมืองยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลนคร

เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลในเขตปริมณฑลอย่างสหวิทยาการ

วิริยะ เตชะรุ่งโรจน์¹, มรกต มุฑตา², พิริยา บุญชัยพฤกษ์³

¹วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม

²คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ

³คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อ (1) สร้างระบบประเมินภาพรวมสถานะเมืองยั่งยืน ผ่านการศึกษาเมืองต่าง ๆ ในระดับเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลในเขตปริมณฑลจาก 11 มิติความยั่งยืนของเมือง และ 3 มุมมอง ได้แก่ มุมมองผู้อยู่อาศัย มุมมองข้อเท็จจริงทางกายภาพ และมุมมองผู้บริหารเมือง (2) เพื่อพัฒนาและเสนอแนะจุดเด่นของเมืองที่ยั่งยืน (3) เพื่อระบุปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่เมืองยั่งยืน (4) เพื่อประเมินสถานการณ์เมืองยั่งยืน โดยขอบเขตของงานวิจัยนี้คือเทศบาลปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการขยายเมืองอย่างไร้รูปแบบที่ปราศจากการวางแผนอย่างยั่งยืน

การประเมิน 3 มุมมองอย่างบูรณาการประกอบด้วย มุมมองผู้อยู่อาศัยจากการเก็บข้อมูลผู้อยู่อาศัยจำนวน 2,157 คน มุมมองข้อเท็จจริงทางกายภาพจากตัวชี้วัดที่ครอบคลุมปัจจัยความยั่งยืนรวม 36 ตัวชี้วัด และมุมมองการลงทุนของเทศบาลโดยพิจารณาจากการลงทุนในโครงการเพื่อความยั่งยืนรวม 488 โครงการ ซึ่งการประเมินความยั่งยืนของเมืองผ่าน 3 มุมมองล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งแต่ยังไม่ถูกนำมาใช้และถูกกล่าวถึงในงานวิจัยที่ผ่านมา

การวิเคราะห์แบรนด์เมืองยั่งยืนนั้นถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้นายกเทศมนตรีสามารถแบรนด์เมืองผ่านปัจจัยความยั่งยืนซึ่งนำไปสู่การสร้างจุดขายและพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม โดยผลการวิจัย 10 เทศบาล สรุปว่าการวิเคราะห์แบรนด์เมืองยั่งยืนนั้นมี 5 รูปแบบ ได้แก่ เมืองสง่า เมืองสหาย เมืองสราญ เมืองสงบ และเมืองสบาย

ทีมวิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารเทศบาล 10 แห่งเพื่อทบทวนความเข้าใจและระบุปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองเพื่อก้าวสู่ความยั่งยืนมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำ บุคลากร งบประมาณ เครือข่าย และกฎระเบียบ

และเพื่อความเข้าใจเชิงลึกในความยั่งยืนทางกายภาพ ทีมวิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองผ่านการวิเคราะห์ Space Syntax ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้เมืองมีโครงสร้างแกนหลักของเมือง รูปทรง และการสัญจรที่เชื่อมเมืองสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในระดับค่อนข้างดี แต่พบว่าส่วนใหญ่โครงสร้างย่อยของเมืองขาดความต่อเนื่องในการเชื่อมต่อกัน ดังนั้นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนควรมุ่งเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโครงข่ายแกนหลักและแกนรอง พัฒนาความเป็นศูนย์กลางของชุมชนให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก และพัฒนาปรับปรุงมาตรการด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม

คำสืบค้น : เมืองยั่งยืน, การแบรนด์เมือง, ระบบประเมิน, การพัฒนาอย่างยั่งยืน, องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น, สถานะของเมือง

Sustainable City Profile: A Multidiscipline Case Study of Municipalities in Bangkok's Vicinity

Viriya Taecharungroj¹, Morakot Muthuta², Pheereeya Boonchaiyapruet³

¹Mahidol University International College, Nakhon Pathom

²Faculty of Liberal Arts, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

³Faculty of Architecture, Silpakorn University, Bangkok

Abstract

The purposes of the current research are (1) to develop a method that assesses the levels of sustainability in towns in Thailand from various dimensions and multiple perspectives, (2) to develop and suggest a sustainable brand position, (3) to identify the factors contributing to sustainable towns, and (4) to assess the sustainable morphology of towns. The scope of this study consists of ten towns in the six provinces in the vicinity of Bangkok, which are at risk of sprawling development from Bangkok.

The three-pronged assessment illustrates the integration of the three perspectives, namely, those of residents, the physical reality, and the local government; such an integration is important yet limited in the existing literature. To determine the levels of resident perceptions, the authors used a cluster random sampling method to collect data from 2,157 respondents. Thirty-six indicators were used to assess the physical reality. Regarding the investments of the local government, 488 projects of the 10 towns were categorised based on the 11 dimensions of place sustainability.

The sustainable place branding analysis (SPBA) was used to analyse the ten towns. The tool provides mayors with a holistic analysis of sustainability, suggests dimensions to be considered in the brand position, and guides strategic actions to sustainably develop places. From the findings, the authors suggest five types of sustainable towns that the mayors of the ten towns can adopt as a brand position: elegant, compassionate, lively, peaceful, and green.

To identify the factors that contribute to the sustainability of towns, the authors conducted in-depth interviews with 10 municipalities. As a result, the five factors were identified including: leadership, personnel, budget, network, rules and regulations.

The authors adopted the space syntax methodology to analyse the morphology of the ten towns. The analysis found that although the ten towns demonstrate the characteristics of the suburban town, they have varying levels of integration and path overlaps. In order to improve sustainability of the ten towns, the authors suggest the towns to improve themselves using the active centre concept.

Keywords: sustainable city, city branding, sustainable development, local government, urban morphology